

E. HALLER

**KASUTAGE ÕIGET
AGROTEHNIKAT VALGE
MESIKA KASVATAMISEL**

EESTI NSV PÕLLUMAJANDUSE MINISTEERIUMI
PÕLLUMAJANDUSLIKU PROPAGANDA VALITSUS

PÕLLUMAJANDUSTEADUSTE KANDIDAAT

E. HALLER

KASUTAGE
ÕIGET AGROTEHNIKAT
VALGE MESIKA
KASVATAMISEL

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1954

Brošüür on trükitud
Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi
Põllumajandusliku Propaganda Valitsuse
tellimisel

Valge mesikas on tähtis sööda- ja haljasväetiskultuur, mille kasvatamisele on tarvis pöörata senisest tunduvalt rohkem tähelepanu.

Mesikat kasvatatakse peamiselt kesal, kus ta esimesest niitest annab suurel hulgal väärtuslikku loomasööta, ädalat aga saab kasutada haljasväetisena. Kuna aga mesikakesa kasutuselevõtmisega katkeb tõhus umbrohutõrje sellel väljal tavaliselt viieks aastaks, peab vastav põld olema umbrohtudest (eriti juurumbrohtudest) puhastatud juba eelnevatel aastatel.

Umbrohtude hävitamine saavutatakse külvikorras kõrrepõldude õigeaegse koorimise ja sügisese sügavkänniga. Kui aga mesikat külvata umbrohtunud põllule, jääb umbrohi püsima külvikorda pikemaks ajaks ning vähendab tunduvalt kõikide kultuuride saake.

Selleks, et saada mesikalt püsivalt suuri saake, on tarvis täita tema kasvatamisel 5 põhilist nõuet.

1. Muld, kuhu mesikat külvatakse, ei tohi olla happene. Vastavad kogemused on näidanud, et kui mulla reaktsioon (pH) on juba alla 5,6 (KCl leotises), võib mesika kasvatamine korda minna ainult peale mulla täiendavat lupjast. Nõrgalt happestel muldadel (pH 5,6—6,5) areneb mesika kasvatamine õige agrotehnika ja väetamise juures rahuldavalt ka ilma täiendava mulla lupjastamiseta. Kõige paremini aga sobivad mesikale neutraalsed ja leelised muldad (pH üle 6,5). Happestel muldadel kasvavad mesikataimed on oma esimesel kasvuaastal väga kidurad, kollakasroheline värvusega, ja hävinevad tavaliselt talve kestel.

Kolhoosides, kus seda nõuet ei ole arvestatud ja mesikas on külvatud happesele mullale ilma eelneva lupjami-seta, on mesika kasvatamine ebaõnnestunud.

2. Mesika seeme peab olema idutatud vastavate mügarbakteritega.

Mesikas on liblikõieline taim, mis elab sümbioosis, s.t. üksteisele kasulikus vastastikus kooselus vastavate mügarbakteritega. Viimased elavad mesika juurtel, tekitades mügarataolisi kolooniaid ja on võimelised õhu lämmastikku siduma mineraalsesse vormi, millest taim saab lämmastikku omastada kasvamiseks. Kui mügarbakterid mesika juurtel puuduvad, on taimede areng tublisti takistatud. Taimed on kahvatu rohelise värvusega. Niisugused nõrgalt arenenud taimed ei talvitu kuigi hästi. Mesikataimed tulevad varustada vastavate mügarbakteritega seemne külvi ajal, segades seemnete hulka vastavat bakterite kultuuri — mesika nitragiini.

3. Mulla pindmine kiht peab olema mesika seemne idanemise ja tärkamise ajal küllalt niiske. See nõue on tarvilik selleks, et saada ühtlast ja tihedat taimkatet, mis kehtib kõikide kultuuride juures. Peeneseemneliste kultuuride juures nagu mesikas, mida seemendatakse õhukeselt, on sellel nõudel eriti suur tähtsus suurte saakide kindlustamiseks.

Nimetatud asjaolu näitab, et me peame mesikat külvama võimalikult vara, sest ainult varajase külvi korral me saame alati kindlustada seda, et muld oleks mesika idanemise ja tärkamise ajal küllalt niiske ka pindmises kihis. Hilinenud mesika külvide puhul sõltub normaaltihedusega taimkatte saavutamine hiliskevadiste sademete rohkusest. On neid rikkalikult, võib mesikas anda ka siis korraliku taimkatte; on sademeid vähe, võivad mesika külvid jääda hõredaks või hoopis hävineda.

4. Mesikat ei tohi niita ega karjatada septembrikuus.

Valge mesika bioloogiast on selgunud, et mesikal, nagu igal teiselgi mitmeaastasel kultuuril, toimub sügisel, enne lehtede langust, teatud varuainete ümberpaigutus taimemaapealsetest osadest juurtesse, mille arvel juured lühikese aja kestel võtavad tublisti kaalus juurde. Nagu Kuusikul teostatud uurimused näitavad, toimub nimetatud protsess meil tavaliselt septembrikuu teisel poolel. Kui mesika kattevilja koristamine toimub septembris, või juba varem

kattevilja alt vabanenud mesikat niidetakse septembris siloks või karjatatakse nimetatud ajal mesika põllul loomi, hävineb suur osa mesika maapealsest massist. Loomulikult läheb seega kaotsi ka hulk varuaineid, mis muidu oleks ära kasutatud juurte väljaarendamiseks. On arusaadav, et juured jäävad niisugusel korral nõrgaks ja nõrgalt väljaarenenud juured ei ole kuigi talvekindlad.

Kui mesika kattevilja koristatakse augustis, suudavad mesika taimed veel augustikuus ja septembri algul valitseva pikema ja soojema päeva tingimustes, peale kattevilja koristamist küllaldaselt kosuda — uusi varsi ja lehti kasvatada, kust varuained sama kuu teisel poolel juurtesse ümber paigutatakse.

Kõigest sellest järeldub, et mesika kattevilja peame külvama varakult — mullaharimise esimesel võimalusel. Varakult külvatud kattevilja vabastab mesika juba augustikuu esimesel poolel, mille järele viimasele jääb talveks ettevalmistumiseks aega 1—1½ kuud.

5. Mesika vartele peab jääma kattevilja koristamise järel küllaldaselt lehti.

Lehtede, s. t. assimilatsiooni pinna puudumisel ei saa mesikas kattevilja koristamise järel uusi toitaineid juurde luua ega soodsaid sügispäevi kasvamiseks ära kasutada. Seniks kui on puhkavatest pungadest tekkinud uued lehed, on kasvuks soodsaim aeg juba möödunud ja lõpptulemus on see, et mesika juured ei saa varuainetega varustatud, nad jäävad nõrgaks ja ei ela talve rahuldavalt üle.

Mesika taimed jäävad peale kattevilja koristamist lehtedeta peamiselt kahel juhul: 1. kui mesikas on katteviljast üle kasvanud ja 2. kui katteviljaks kasutatakse liblikõielisterohket segavilja.

Valge mesikas on külviaastal võrdlemisi kiire kasvuga taim. Kui teda külvatakse katteviljaga üheaegselt, kasvab ta tavaliselt sügiseks katteviljast üle, eriti aga sademeterikkamatel suvedel. Ülekasvanud taimed laasuvad alt ja isegi 25 sm kõrguselt niitmise juures jäävad mesika varred lehtedeta. Tulemus on sama, mida eespool juba nägime. Et mesikal katteviljast ülekasvamist vältida, tuleb teda külvata katteviljast hiljem ja nimelt: kuivematel muldadel tuleks mesikat külvata kattevilja tärkamise eel või tärkamise ajal (esimene oraste äestamine) ja parema vee-reežiimiga muldadel kattevilja 3—4 lehe staadiumis (teine

oraste äestamine). See asjaolu, et mesikat tuleb külvata katteviljast hiljem ja nõue, et mesika seemnel peab külvi järel mulla pindmises kihis olema küllaldaselt niiskust, rõhutab veelgi kattevilja varakult külvamise vajadust.

Kui mesika katteviljaks kasutatakse liblikõielisterohket segavilja, mis tavaliselt lamandub, ei ole tehniliselt võimalik koristada kattevilja kõrgemalt ja madala koristamise tagajärjel jäävad isegi normaalselt arenenud mesikataimed varred ilma lehtedeta, rääkimata alt laasunud taimedest.

Mesika seemnepõldude rajamine vähendatud külvinormiga

Täisväertusliku seemne korral võib mesika külvinormi seemnepõllu rajamisel vähendada 5—6 kg-ni hektari kohta, külvates mesikat kõigi reeglite kohaselt kattevilja alla 40—50 sm reavahega.

Et kindlustada suuri seemnesaake, peab iga kolhoos arendama samaaegselt ka mesindust, kuna mesilased on peamised mesika tolmutajad.

Suuri pindalasid ei suuda metsmesilased ja teised putukad kuigi ulatuslikult tolmutada, mille tagajärjel mesika seemnesaagid jäävad väga väikesteks. Pealegi saadakse mesikapõllult rohkesti mett.

Mesika seemnepõlde on võimalik hea eduga koristada kombiniga, lõigates ära ainult taimede seemetkandva osa.

Toimetaja V. Pedaja.

Kaane kujundus L. Kruusmaa.

Tehniline toimetaja M. Aardma.

Korrektorid

H. Allik ja E. Oper.

Ladumisele antud 18. III 1954.

Trükkimisele antud 27. III 1954.

Trükiarv 10 000. Paber 54×84, 1/16.

Trükipoognaid 0,5. Formaadile

50×92 kohaldatud trükipoognaid

0,41. Arvutuspoognaid 0,23.

MB-07720.

Trükikoda „Kommunist“. Tallinn,

Pikk tn. 2.

Tellimise nr. 1739.

На эстонском языке.

Э. Халлер.

Применяйте правильную агро-

технику при выращивании бе-

лого донника.

Tasuta.

TASUTA